

DATA ABOUT AUTHORS

Malyshko Vitalina, PhD in Economics, Associate Professor, Chair of Finances, Accounting and Taxation
Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University,
Sukhomlynsky Str. 30, Pereiaslav, 08401, Ukraine
e-mail: malyshkovitalina@gmail.com

Makarchuk Inna, PhD in Economics, Assistant Professor, Chair of Finances, Accounting and Taxation
Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University,
Sukhomlynsky Str. 30, Pereiaslav, 08401, Ukraine
e-mail: makarchyck.inna@gmail.com

Demianenko Leonid, postgraduate of the 2d year students of specialty «Finance, banking and insurance»
Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University,
Sukhomlynsky Str. 30, Pereiaslav, 08401, Ukraine
e-mail: leonid_dem.ua@mail.ru

УДК 338.242:364.05+369.04

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-49-200-208>**ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ****Насібова О. В.**

Актуальність теми дослідження. В епоху інформаційно-комунікаційних технологій врахування пріоритетів діджиталізації є обов'язковою умовою економічного зростання та підвищення якості життя населення. Діджитал-технології поступово проникають в усі сфери суспільного життя, в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, стимулюючи розвиток цифрового суспільства та побудови сервісної держави.

Прагнення до європейських стандартів функціонування інституцій соціальної сфери, надання соціальних послуг, забезпечення фінансової стабільності системи соціального захисту, підвищення її прозорості та оптимізації адміністративних видатків зумовлює потребу у цифровій трансформації соціальної сфери, що передбачає впровадження інноваційних технологій, проведення ретроконверсії та створення єдиного інформаційного середовища соціальної підтримки і управління фінансовими ресурсами зазначеної сфери.

Постановка проблеми. Активізація цифрової трансформації впливає на перетворення системи мобілізації і використання фінансових ресурсів для забезпечення постійно зростаючих потреб соціальної сфери, відкриваючи нові можливості у зміцненні її фінансового потенціалу і вирішенні соціальних проблем. Разом з розширенням джерел фінансового забезпечення соціальної сфери через раціональне поєднання та використання державної, приватної, індивідуальної, суспільно-добровільної (благодійництва, гранти, донорство) підтримки населення спостерігається посилення орієнтації на діджитал-технології всіх її складових. Ці процеси потребують розробки та впровадження значної кількості заходів та програм реалізації новітніх каналів інформатизації враховуючи загрози застосування прогресивних механізмів організації та регулювання фінансових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика цифрової трансформації соціальної сфери та її фінансового забезпечення розглядається в роботах вітчизняних та зарубіжних науковців та практиків: Г. Андерсона, С. Волосович, С. Качули, Г. Кулиної, Л. Лисяк, А. Мазаракі, Н. Налукової, І. Чугунова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Зазначені вищі питання актуалізуються у зв'язку з поглибленням трансформаційних процесів, несприятливих впливів пандемії covid-19 на соціальну рівновагу, що вимагає розв'язання низки конкретних завдань стосовно виявлення нереалізованих фінансових можливостей підвищення добробуту населення і визначення перспектив майбутнього стану системи фінансового забезпечення соціальної сфери.

Постановка завдання, мети дослідження. Завданнями дослідження є: розглянути доцільність використання діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери; визначити перспективні методи залучення коштів у соціальну сферу в умовах цифрової трансформації суспільного розвитку; виявити переваги, можливості, недоліки та загрози застосування діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери. Метою дослідження є визначення і обґрунтування прогресивних механізмів акумуляції та використання фінансових ресурсів для прискореного розвитку соціальної сфери.

Метод або методологія проведення дослідження. У статті застосовано сукупність методів наукового дослідження: системного підходу, статистичного аналізу, структурування, swot-аналізу, синтезу, індукції, дедукції та інші.

Викладання основного матеріалу (результати роботи). В статті розглянуто діджитал-технології фінансового забезпечення соціальної сфери. Визначено прогресивні механізми залучення фінансових ресурсів для забезпечення реалізації соціальних ініціатив. Обґрунтовано використання

інноваційних фінансових технологій акумуляції коштів: фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг. Проведено Swot-аналіз застосування діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в процесі активізації цифрової трансформації фінансових відносин при формуванні та використанні фінансових ресурсів для забезпечення дієвості і ефективності функціонування соціальної сфери.

Висновки відповідно до статті. Діджитал-технології фінансового забезпечення соціальної сфери створюють комплекс переваг і можливостей для всіх учасників зазначеної сфери. Застосування інноваційних засобів взаємодії між різними учасниками соціальних відносин сприяють розвитку інклюзивного підходу до генерації економічного зростання, який передбачає формування можливостей максимального врахування інтересів і задоволення потреб найуразливіших категорій населення. Вагоме значення має доступність до процесу управління фінансовими ресурсами соціальної сфери на основі зростання рівня прозорості, розширення можливостей і прав людини. Водночас поширення технологічних інновацій несе певні загрози і недоліки, які насамперед стосуються вивільнення персоналу, кіберзлочинності та порушення конфіденційності.

Впровадження досягнень діджитал-технологій обумовлює інституційні трансформації фінансів соціального захисту населення, внаслідок чого мають сформуватися сучасні соціальні інститути, що сприятимуть відновленню позитивної динаміки економічного і соціального зростання.

Ключові слова: фінанси, фінансове забезпечення, соціальна сфера, соціальний захист, діджитал-технології, фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг, гранти.

ДИДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГИИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ

Насибова О. В.

Актуальность темы исследования. В эпоху информационно-коммуникационных технологий учета приоритетов диджитализации является обязательным условием экономического роста и повышения качества жизни населения. Диджитал-технологии постепенно проникают во все сферы общественной жизни, в деятельности органов государственной власти и органов местного самоуправления, стимулируя развитие цифрового общества и построения сервисной государства.

Стремление к европейским стандартам функционирования институтов социальной сферы, предоставления социальных услуг, обеспечения финансовой стабильности системы социальной защиты, повышения ее прозрачности и оптимизации административных расходов обуславливает необходимость в цифровой трансформации социальной сферы, предусматривает внедрение инновационных технологий, проведение ретроконверсии и создания единой информационной среды социальной поддержки и управления финансовыми ресурсами указанной сферы.

Постановка проблемы. Активизация цифровой трансформации влияет на преобразование системы мобилизации и использования финансовых ресурсов для обеспечения постоянно растущих потребностей социальной сферы, открывая новые возможности в укреплении ее финансового потенциала и решении социальных проблем. Вместе с расширением источников финансового обеспечения социальной сферы через рациональное сочетание и использование государственной, частной, индивидуальной, общественно-добровольной (благотворительность, гранты, донорство) поддержки населения наблюдается усиление ориентации на диджитал-технологии всех ее составляющих. Эти процессы требуют разработки и внедрения значительного количества мероприятий и программ реализации новейших каналов информатизации учитывая угрозы применения прогрессивных механизмов организации и регулирования финансовых отношений.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблематика цифровой трансформации социальной сферы и ее финансового обеспечения рассматривается в работах отечественных и зарубежных ученых и практиков Г. Андерсона, С. Волосович, С. Качулы, Г. Кулину, Л. Лысяк, А. Мазараки, Н. Налуковой, И. Чугунова и другие.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Указанные выше вопросы актуализируются в связи с углублением трансформационных процессов, неблагоприятных воздействий пандемии covid-19 на социальное равновесие, что требует решения ряда конкретных задач по выявлению нереализованных финансовых возможностей повышения благосостояния населения и определения перспектив будущего положения системы финансового обеспечения социальной сферы.

Постановка задачи, цели исследования. Задачами исследования являются: рассмотреть целесообразность использования диджитал-технологий финансового обеспечения социальной сферы; определить перспективные методы привлечения средств в социальную сферу в условиях цифровой трансформации общественного развития; выявить преимущества, возможности, недостатки и угрозы применения диджитал-технологий финансового обеспечения социальной сферы. Целью исследования является определение и обоснование прогрессивных механизмов аккумуляции и использования финансовых ресурсов для ускоренного развития социальной сферы.

Метод или методология проведения исследования. В статье применена совокупность методов научного исследования: системного подхода, статистического анализа, структурирования, swot-анализа, синтеза, индукции, дедукции и другие.

Изложение основного материала (результаты работы). В статье рассмотрены диджитал-технологии финансового обеспечения социальной сферы. Определены прогрессивные механизмы привлечения финансовых ресурсов для обеспечения реализации социальных инициатив. Обосновано использование инновационных финансовых технологий аккумуляции средств: фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг. Проведено Swot-анализ применения диджитал-технологий финансового обеспечения социальной сферы.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в процессе активизации цифровой трансформации финансовых отношений при формировании и использовании финансовых ресурсов для обеспечения действенности и эффективности функционирования социальной сферы.

Выводы в соответствии со статьей. Диджитал-технологии финансового обеспечения социальной сферы создают комплекс преимуществ и возможностей для всех участников указанной сферы. Применение инновационных средств взаимодействия между различными участниками социальных отношений способствуют развитию инклюзивного подхода к генерации экономического роста, который предусматривает формирование возможностей максимального учета интересов и удовлетворения потребностей уязвимых категорий населения. Большое значение имеет доступность к процессу управления финансовыми ресурсами социальной сферы на основе роста уровня прозрачности, расширение возможностей и прав человека. В то же время распространение технологических инноваций несет определенные угрозы и недостатки, которые в первую очередь касаются высвобождения персонала, киберпреступности и нарушения конфиденциальности.

Внедрение достижений диджитал-технологий обуславливает институциональные трансформации финансов социальной защиты населения, в результате чего должны сформироваться современные социальные институты, способствующие восстановлению положительной динамики экономического и социального роста.

Ключевые слова: финансы, финансовое обеспечение, социальная сфера, социальная защита, диджитал-технологии, фандрайзинг, краудсорсинг, краудфандинг, гранты.

DIGITAL TECHNOLOGIES OF FINANCIAL SUPPORT OF THE SOCIAL SPHERE

Nasibova Olha

Relevance of the research topic. In the age of information and communication technologies, taking into account the priorities of digitalization is a prerequisite for economic growth and improving the quality of life. Digital technologies are gradually penetrating all spheres of life, the activities of public and local authorities, stimulating the development of digital society and building a service state.

The desire to European standards in institutions of social service, financial stability of the social protection system, increasing its transparency and optimizing of administrative expenditures necessitate a digital transformation of the social sphere, which involves the introduction of innovative technologies, retroconversion and a single information environment of social support and management of financial resources in specific sphere.

Formulation of the problem. The intensification of digital transformation affects and system transformation, mobilization and use of financial resources for meeting ever-growing needs of the social sphere, opening new opportunities in strengthening its financial capacity and solving social problems. Along with the expansion of sources of financial support for the social sphere through the rational combination and use of public, private, individual, socially voluntary (charity, grants, donations) support for the population, there is a growing focus on digital technology in all its components. These processes require development and implementation significant numbers of measures and programs for implementing of latest information channels, which give threats of the using progressive mechanisms in organization and regulation of financial relations.

Analysis of recent research and publications. Problems of digital transformation in social sphere and its financial support are considered in the works of domestic and foreign scientists and practitioners: G. Anderson, S. Volosovych, S. Kachula, G. Kulina, L. Lysyak, A. Mazarak, N. Nalukova, I. Chugunova and others.

Highlighting unexplored parts of a common problem. The article considers digital technologies in financial support of social sphere. Progressive mechanisms which attracting financial resources to ensure implementation of social initiatives have been identified. The application of innovative financial technologies for fund accumulation is substantiated: fundraising, crowdsourcing, crowdfunding. Swot-analysis of digital technologies of financial support of the social sphere is carried out.

Goal setting, research goals. The research objectives are: to consider feasibility using digital technologies for financial support of the social sphere; to define perspective methods of attraction of means in social sphere in the conditions of digital transformation in social development; identifying advantages, opportunities, disadvantages and threats of for using digital technologies in financial support of the social sphere. The purpose of research is identifying and justifying progressive mechanisms in accumulating and using financial resources for the accelerating development of the social sphere.

Research method or methodology. The article uses a research method set: system approaches, statistical analysis, structuring, swot-analysis, synthesis, induction, deduction and others.

Basic material presentation (results of work). The article considers digital technologies in financial support of the social sphere. Progressive mechanisms for attracting financial resources to ensure implementation of social

initiatives have been identified. The using of innovative financial technologies for fund accumulation is substantiated: fundraising, crowdsourcing, crowdfunding. Swot-analysis of the application in digital technologies for financial support of the social sphere was conducted.

Area of application of results. *The results of the research can be used in the process of activating digital transformation in financial relations, formatting and using financial resources to ensure efficiency and effectiveness of the social sphere.*

Conclusions according to article. *Digital technologies in financial support of social sphere create a set of advantages and opportunities for all participants. The using of innovation means interaction between different participants in social relations contributes to the development of an inclusive approach for generating of economic growth, which involves formatting of opportunities for maximum consideration of the interests and needs of the most vulnerable. Access to the process of managing financial resources in the social sphere on the basis increasing the level of transparency, empowerment and human rights is importance. At the same time, the spread of technological innovations poses certain threats and shortcomings, primarily related to layoffs, cybercrime and breaches of confidentiality.*

Implication of achievements in digital technologies determines institutional transformations in finance of population social protection, as a result which modern social institutions should be formed and help restore positive dynamics of economic and social growth.

Key words: *finance, financial security, social sphere, social protection, digital technologies, fundraising, crowdsourcing, crowdfunding, grants.*

JEL Classification: *H53, H55, I18, I38*

Актуальність теми дослідження. В епоху інформаційно-комунікаційних технологій врахування пріоритетів діджиталізації є обов'язковою умовою економічного зростання та підвищення якості життя населення. Діджитал-технології поступово проникають в усі сфери суспільного життя, в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, стимулюючи розвиток цифрового суспільства та побудови сервісної держави. Міжнародний досвід переконує, що в умовах обмеженості ресурсів діджитал-технології стають важливою інфраструктурою, на якій можуть ґрунтуватися різні сфери для підвищення ефективності функціонування. Більшість країн світу розглядають стрімкий розвиток діджитал-технологій, зокрема у сфері великих даних, штучного інтелекту як можливість адаптації до сучасних викликів та загроз суспільної стабільності.

Прагнення до європейських стандартів функціонування інституцій соціальної сфери, надання соціальних послуг, забезпечення фінансової стабільності системи соціального захисту, стан якої в більшій мірі визначає якість життя населення і розвиток суспільних відносин, підвищення її прозорості та оптимізації адміністративних видатків зумовлює потребу у цифровій трансформації соціальної сфери, що передбачає впровадження інноваційних технологій, забезпечення ретроконверсії та створення єдиного інформаційного середовища соціальної підтримки і управління фінансовими ресурсами зазначеної сфери.

Постановка проблеми. Активізація цифрової трансформації впливає на перетворення системи мобілізації і використання фінансових ресурсів для забезпечення постійно зростаючих потреб соціальної сфери, відкриваючи нові можливості у зміцненні її фінансового потенціалу і вирішенні соціальних проблем. Разом з розширенням джерел фінансового забезпечення соціальної сфери через раціональне поєднання та використання державної, приватної, індивідуальної, суспільно-добровільної (благодійництво, гранти, донорство) підтримки населення спостерігається посилення орієнтації на діджитал-технології всіх її складових. Ці процеси потребують розробки та впровадження значної кількості заходів та програм реалізації новітніх каналів інформатизації враховуючи загрози застосування прогресивних механізмів організації та регулювання фінансових відносин.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Питанням застосування діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери присвячено праці зарубіжних і вітчизняних вчених та практиків у сфері фінансів, соціального захисту та інновацій, які їх досліджують протягом останнього десятиріччя. Серед них варто відмітити дослідження Г. Андерсона, С. Волосович, Х.-Х. Конколецького, Г. Кулиної, А. Мазаракі, Н. Налукової, І. Чугунова та інших.

Метою дослідження є визначення і обґрунтування прогресивних механізмів акумуляції та використання фінансових ресурсів для прискореного розвитку соціальної сфери.

Завдання дослідження. Завданнями дослідження є: розглянути доцільність активізації використання діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери; визначити перспективні методи залучення коштів у соціальну сферу в умовах цифрової трансформації суспільного розвитку; виявити переваги, можливості, недоліки та загрози застосування діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери.

Методи дослідження. У статті застосовано сукупність методів наукового дослідження: системного підходу, статистичного аналізу, структурування, swot-аналізу, синтезу, індукції, дедукції та інші.

Результати дослідження. Використання діджитал-технологій у соціальній сфері поступово охоплює все більшу кількість країн і впроваджується при реалізації програм надання соціальної допомоги населенню, забезпеченні державної політики у сфері соціального страхування, охорони здоров'я. Так, на основі технології блокчейн відбувається підвищення ефективності соціальних допомог (Великобританія, США), здійснення управління пенсійними накопиченнями і виплатами з безробіття (КНР, США), систематизація даних про пацієнтів, шляхом створення е-медичної картки про стан здоров'я, що забезпечує інформаційний обмін між учасниками

процесу виробництва і споживання медичних послуг. Впровадження блокчейна зменшує кількість посередників, скорочує витрати, збільшує ефективність платіжної системи соціальної сфери, сприяє спрощенню видачі будь-яких документів, позбавляє від необхідності збору великої кількості довідок, тобто оптимізує реєстри.

В Україні застосування інструментів діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери відбувається не достатньо активно, як у Китаї, США, Індії, Великобританії. Проте важливість цього засвідчується прийняттям рішення у 2020 році урядом про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери [9], якою визначено напрями і основні завдання комплексної цифрової трансформації всіх компонентів системи соціального захисту населення до 2023 року. Реалізація Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери задля підвищення ефективності соціального захисту громадян передбачає: створення Єдиного соціального реєстру, в якому міститиметься інформація про отримувачів усіх видів соціальної допомоги; реєстру інституцій соціального захисту; мережі універсальних сервісних центрів соціальної сфери, впровадження єдиних стандартів обслуговування громадян при здійсненні соціальної підтримки за принципом «єдиного вікна»; впровадження технологій електронного інформування громадян; забезпечення можливості отримання соціальних послуг незалежно від зареєстрованого місця проживання; створення Єдиного соціального веб-порталу, враховуючи необхідність дистанційного доступу осіб з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату, мовлення та інтелектуального розвитку; створення підсистеми для накопичення, зберігання, обліку, пошуку та використання даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі та усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів; запровадження єдиного електронного документу в соціальній сфері з широким функціоналом. Забезпечення удосконалення системи управління фінансами соціальної сфери передбачає: створення підсистеми «Електронний бюджет», яка надасть можливість планувати, прогнозувати, розподіляти, здійснювати облік, формувати звітність, проводити аналіз і контроль видатків на соціальний захист у цілому і за окремими їх видами та розпорядниками коштів; створення підсистеми «Соціальне казначейство» задля забезпечення автоматизації нарахування, обліку та проведення усіх видів соціальної підтримки; створення підсистеми верифікації отримувачів соціальних виплат та інших видів соціальної допомоги та запобігання зловживанням, незаконному призначенню; формування механізмів інформаційної та функціональної взаємодії інституцій соціального захисту з правоохоронними органами щодо виявлення фактів нецільового використання коштів; забезпечення інтегрованості Єдиної інформаційної системи соціальної сфери з інформаційними системами органів виконавчої влади.

Також в Україні розроблено та схвалено Концепцію розвитку електронної охорони здоров'я (е-здоров'я, eHealth), яка визначає політичні, організаційно-правові, технологічні та ідеологічні умови і засади розвитку е-здоров'я [4]. Реалізація цієї Концепції передбачена до 2025 року двома етапами. Протягом 2017–2020 років було започатковано формування основних процесів та реєстрів, необхідних для існування інформаційного середовища у сфері охорони здоров'я: забезпечення укладання електронних декларацій із сімейними лікарями, виписки електронних рецептів за програмою «Доступні ліки» та електронні направлення, ведення електронної медичної картки. Разом з тим, залишається ряд невирішених проблем щодо розвитку е-здоров'я, пов'язаних з недостатністю ресурсного забезпечення; необхідністю розробки стратегії розвитку та застосування електронної системи охорони здоров'я; зміцнення інституційної спроможності адміністратора центральної бази даних е-здоров'я; паралельним існуванням паперових та електронних форм тощо.

Важливість розвитку і застосування цифрових технологій в усіх сферах життєдіяльності підтверджується Стратегією розвитку цифрової економіки «Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою» [11], яка була розроблена протягом 2018–2019 років Українським інститутом майбутнього. В цьому документі окреслені основні напрями розвитку цифрових технологій, виклики та загрози суспільного розвитку, проблеми та перспективи цифрових трансформаційних перетворень економіки країни. Невід'ємним елементом реалізації Стратегії розвитку цифрової економіки «Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою» є цифрова трансформація соціальної сфери, що передбачає формування новітніх підходів до управління соціальними програмами, впровадження яких забезпечується діджитал-технологіями: створення екосистем взаємодії соціальних служб, відомств, недержавних організацій, постачальників послуг для спільних погоджених дій щодо забезпечення потреб кожного індивіда; взаємодії громадян із соціальними програмами, послугами та інформацією, необхідною для визначення надавача та виду послуг; створення платформи управління соціальними програмами для задоволення унікальних вимог організацій соціальної сфери, індивідуальних вимог і специфіки їх споживання та оцінки ефективності надання послуг.

Підґрунтям активізації поширення діджитал-технологій в Україні є збільшення користувачів Інтернету. За даними світової статистики Інтернету [17] наприкінці 2020 року 93,4 % населення мали доступ до глобальної мережі, що більше зазначеного показника на 59,7 % порівняно з 2010 роком.

Оцифрування соціальних виплат, зокрема соціальної допомоги, житлових субсидій, пенсій, виплат на охорону здоров'я є важливим інструментом боротьби з корупцією та зайвими витратами бюджетних коштів. У країнах з трансформаційною економікою фізичні виплати з бюджетів призводять до втрати понад 110 млрд дол. США щорічно [19].

З 2019 року в Україні в рамках реалізації проєкту «Е-пенсія» розпочато масштабну ретроконверсію понад 10 млн паперових пенсійних справ, яку планується завершити до 2024 року. Наявність електронних

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

пенсійних справ забезпечує спрощений доступ пенсіонерів, незалежно від місця проживання, до матеріалів власної пенсійної справи в будь-якому сервісному центрі або віддаленому робочому місці Пенсійного фонду України, або через мережу Інтернет з використанням веб-порталу електронних послуг фонду. Крім того, проєкт «Е-пенсія» передбачає дистанційне подання документів для призначення пенсійних виплат та створення спеціального мобільного додатку.

Заслугують на увагу діджитал-технології у сфері залучення коштів для ефективної реалізації соціального захисту населення: фандрайзинг, краудфандинг і краудсорсинг.

У сучасних літературних джерелах фандрайзинг (fundraising – з англ. «збирання коштів») визначають як: «добровільна мобілізація ресурсів для здійснення суспільно важливої діяльності», «механізм залучення людей та організацій щодо подолання суспільних проблем», «процес залучення та акумулювання ресурсів на соціально значимі цілі», «збирання пожертвувань чи пошук коштів на користь благодійного заходу чи інституції» [12], «залучення фінансових ресурсів задля реалізації соціально важливих проєктів, програм, грантів, конкурсів» [1, с. 95].

Акумуляція фінансових ресурсів на основі фандрайзингу може здійснюватись як традиційними (пряма комунікація з постійними донорами через традиційні канали: пошта, телефон, реклама у засобах масової інформації, проведення різних заходів), так і нетрадиційними (система електронних платежів, SMS-пожертвування, е-пожертвування) методами.

Серед функціонуючих видів фандрайзингу варто виокремити адресний збір коштів і програмну або проєктну діяльність.

Адресний збір коштів передбачає наявність повної, чіткої, достовірної інформації про особу, яка потребує допомоги. Програмна (проєктна) діяльність представляє собою організацію соціальних сервісів з урахуванням накладних витрат, заробітної плати адміністративних робітників і залучених фахівців [1, с. 96].

Краудсорсинг (crowdsourcing) – передбачає передачу певних виробничих функцій невизначеному колу осіб і сприяє залученню волонтерів та їх здібностей, знань, досвіду до спільного вирішення певних проблем або втілення соціальних проєктів із можливістю глобального охоплення.

Різновидом краудсорсингу є краудфандинг (crowdfunding, crowd – з англ. «громада, гурт, юрба», funding – фінансування) – поєднує донорів конкретної ініціативи, тобто є формою громадського співфінансування через онлайн-платформи. Зазначена технологія передбачає колективні дії привернення уваги до важливих соціальних тем та благодійництва, здійснюється у формі пожертвування, соціального кредитування, благодійної реклами і використовується для залучення коштів на реалізацію відповідних проєктів і програм.

Найбільш відомі вітчизняні та іноземні платформи фандрайзингу, краудсорсингу та краудфандингу представлено в табл. 1.

Таблиця 1. Інноваційні технології залучення фінансових ресурсів

Технологія	Назва платформи	Сайт
Фандрайзинг	Українська біржа благодійності (Україна)	dobro.ua
Краудсорсинг	Crowdrise (США)	charity.gofundme.com
Краудфандинг	Kickstarter (США)	www.kickstarter.com
	Indiegogo (США)	www.indiegogo.com
	Boomerang (Данія)	boomerangcrowdfunding.org.uk
	Betterplace (Німеччина)	www.betterplace.org
	Flying V (Тайвань)	www.flyingv.cc
	DemoHour (КНР)	www.demohour.com
	Boomstarter (Росія)	boomstarter.ru
	Planeta.ru (Росія)	www.planeta.ru
	Спільнокошт (Україна)	biggggidea.com
	На-старте (Україна)	na-starte.com
	Komubook (Україна)	komubook.com.ua
	Моє місто (Україна)	mg.od.ua
	GoFundEd (Україна)	gofunded.org

Джерело: складено автором за матеріалами [3, с. 18].

Застосування діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери має свої переваги, недоліки, можливості та несе певні загрози (табл. 2).

Особливої уваги в умовах цифрових трансформацій заслуговують ризики зростання рівня безробіття, необхідність мінімізації яких призведе до посилення фінансового навантаження на систему соціального захисту населення. На думку світових експертів загрози безробіття виникають на початковому етапі будь-яких промислових революцій, однак через певний проміжок часу з'являються нові потреби і запити на ринку праці, що спричиняє появу нових професій та істотну зміну наявних. Так, згідно з результатами досліджень [16] у Франції за попередні 15-20 років цифровізація одночасно знищила 500 тис. та створила 1,2 млн робочих місць.

Таблиця 2. Swot-аналіз застосування діджитал-технологій фінансового забезпечення соціальної сфери

Переваги	Недоліки
Протидія корупції	Зростання витрат на утримання безробітних
Доступ громадян до адміністративних послуг та зростання їх якості	Втрата обов'язкових платежів внаслідок вивільнення робочої сили
Протидія ухиленню від сплати податків, внесків та зборів	Неможливість користування послугами особам, у яких відсутній доступ до Інтернету
Скорочення витрат на утримання державного апарату управління	Недосконалість законодавчої бази регламентації цифрової трансформації соціальної сфери
Здійснення безперервного моніторингу фінансів соціальної сфери для оперативного виявлення проблем	Відсутність гармонізації національних стандартів з міжнародними
Скорочення втрат бюджетних коштів	
Загрози	Можливості
Зростання ризиків кіберзлочинності	Підвищення прозорості соціальних видатків та послуг
Порушення конфіденційності даних	Посилення контролю суспільства за витратами на соціальну сферу
Зменшення чисельності зайнятих у сфері державних та муніципальних фінансів	Участь громадськості у формуванні соціальних програм
Виникнення цифрового тоталітаризму	Стимулювання інклюзивного розвитку
	Підвищення сервісу надання соціальних послуг

Джерело: складено автором за матеріалами [4; 6; 10].

Зростання цифрового сегменту вітчизняного ринку праці створює не тільки загрози втрати роботи громадянами, а й нові можливості розвитку цифрової зайнятості. Поступово традиційні робочі місця замінюються нестандартними, платформними та транснаціональними формами роботи, зростає самозайнятість, що потребує формування адаптивних навичок [18]: комплексне багаторівневе вирішення проблем, критичне мислення, креативність, вміння управляти людьми, взаємодія з іншими, емоційний інтелект, здатність міркувати та приймати рішення, орієнтація на обслуговування клієнтів, когнітивність, вміння вести перемовини.

Висновки. Діджитал-технології фінансового забезпечення соціальної сфери створюють комплекс переваг і можливостей для всіх учасників зазначеної сфери. Застосування інноваційних засобів взаємодії між різними учасниками соціальних відносин сприяють розвитку інклюзивного підходу до генерації економічного зростання, який передбачає формування можливостей максимального врахування інтересів і задоволення потреб найуразливіших категорій населення. Вагоме значення має доступність до процесу управління фінансовими ресурсами соціальної сфери на основі зростання рівня прозорості, розширення можливостей і прав людини. Водночас поширення технологічних інновацій несе певні загрози і недоліки, які насамперед стосуються вивільнення персоналу, кіберзлочинності та порушення конфіденційності.

Впровадження досягнень діджитал-технологій обумовлює інституційні трансформації фінансів соціального захисту населення, внаслідок чого мають сформуватися сучасні соціальні інститути, що сприятимуть відновленню позитивної динаміки економічного і соціального зростання.

Список використаних джерел

1. Головня О. М. Інноваційні технології фінансування соціального розвитку національної економіки. Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості. 2019. № 2 (20). С. 93-102.
2. Діба М. І., Гернего Ю. О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. Фінанси України. 2018. № 7. С. 50-63. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27260/D_18_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Ковтуненко К. В., Нестеренко О. В. Використання краудфандінгу як інструменту фінансування інноваційних проектів. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 15. С. 14-20. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2017/5.pdf
4. Концепція розвитку електронної охорони здоров'я : Розпорядження КМУ від 28.11.2020 р. № 1671-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1671-2021-%D1%80#Text>.
5. Кулина Г. М., Налукова Н. І. Інформатизація сфери соціального забезпечення як необхідна компонента формування цифрової економіки. Світ фінансів. 2020. № 1 (62). С. 95-106.
6. Мазаракі А. А., Волосович С. В. FinTech : монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 308 с.
7. Музика-Стефанчук О. Цифрова економіка та нові фінансові технології. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 2. 65-70.
8. Про запровадження експериментального проекту з реалізації функціоналів першої черги Єдиної інформаційної системи соціальної сфери : Постанова КМУ від 11.11.2020 р. № 1278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1278-2020-%D0%BF#Text>

9. Стефанишин О. В., Лисяк Л. В., Качула С. В. Пріоритетні напрями фінансування людського потенціалу у процесі модернізації економіки України. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8187>

10. Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери : Розпорядження КМУ від 28.10.2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#n10>

11. Український інститут майбутнього. «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою». URL: <https://strategy.uifuture.org/krajina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-3>.

12. Хілецький Г., Семашко О., Дума Л. *Доброчинність в Україні: минуле, сучасне майбутнє*. Київ : Гурт, 1998. 44 с.

13. Chugunov I. Y., Nasibova O. V. Financial potential of the population's social protection system. *Sciences of Europe*. Praha, Czech Republic. 2021. Vol. 3. № 62. pp. 44-49

14. Konkolewsky H.-H. Digital economy and the future of social. *Administration*. 2017. Vol. 65. № 4. pp. 21–30. URL: https://www.researchgate.net/publication/322141795_Digital_economy_and_the_future_of_social_security

15. Gupta S., Keen M., Shah A., and Verdier G. Public Finance Goes Digital. *Finance & development*. 2018. Vol. 55. № 1. pp. 12-15. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2018/03/pdf/gupta.pdf>

16. Impact d'internet sur l'économie française. Comment internet transforme notre pays. URL: http://owni.fr/files/2011/03/internet_impact_rapport_mckinseycompany.pdf

17. Internet World Stats. URL: <https://www.internetworldstats.com/>

18. The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution. *The World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>

19. Wald T. Governments can fight corruption by joining the digital payment revolution URL: <https://www.weforum.org/agenda/2018/04/governments-join-digital-payment-revolution-fight-corruption/>

References

1. Golovnya O. M. (2019). Innovacijni tehnologiji finansuvannya social'nogo rozvytku nacional'noyi ekonomiky [Innovative technologies for financing the social development of the national economy]. *Naukovy`j visnyk IFNTUNG. Seriya: Ekonomika ta upravlinnya v naftovij i gazovij promy`slovosti – Scientific Bulletin IFNTUNG. Series: Economics and Management in the Oil and Gas Industry*, 2 (20). 93-102.

2. Dy`ba M. I., Gernego Yu. O. (2018). Didzhy`talizaciya ekonomiky: svitovy`j dosvid ta mozhly`vosti rozvytku v Ukrayini [Digitalization of the economy: world experience and opportunities for development in Ukraine]. *Finansy` Ukrayiny` – Finance of Ukraine*. 7. 50-63. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27260/D_18_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3. Kovtunenkov K. V., Nesterenko O. V. (2017) Vy`kory`stannya kraudfandingu yak instrumentu finansuvannya innovacijny`x proekty` [Using crowdfunding as a tool to finance innovative projects]. *Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 15. 14-20. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2017/5.pdf

4. Koncepciya rozvytku elektronnoyi oxorony` zdorov`ya [The concept of e-health development] *Rozporyadzhennya KМУ vid 28.11.2020 r. N 1671-r*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1671-2021-%D1%80#Text>.

5. Kuly`na, G. M., Nalukova, N. I. (2020). Informaty`zaciya sfery` social'nogo zabezpechennya yak neobxidna komponenta formuvannya cy`frovoi ekonomiky` [Informatization of the social security sphere as a necessary component of the formation of the digital economy]. *Svit finansiv – The world of finance*, 1 (62). 95-106.

6. Mazaraki A. A., Volosovy`ch S. V. (2019). *FinTech : monografiya*. Kyiv: Kyiv. nacz. torg.-ekon. un-t, 308 p.

7. Muzy`ka-Stefanchuk O. (2019). Cy`frova ekonomika ta novi finansovi tehnologiji [Digital economy and new financial technologies]. *Teoriya i prakty`ka intelektual`noyi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*, 2. 65-70.

8. Pro zaprovadzhennya ekspery`mental'nogo proektu z realizaciyi funkcionaliv pershoji chergy` Yedy`noyi informacijnoyi sy`stemy` social'noyi sfery` [About introduction of the experimental project on realization of functionals of the first turn of the Unified information system of social sphere] *Postanova KМУ vid 11.11.2020 r. N 1278*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1278-2020-%D0%BF#Text>

9. Stefany`shy`n O. V., Ly`syak L. V., Kachula S. V. (2019). Priory`tetni napryamy` finansuvannya lyuds`kogo potencialu u procesi modernizaciyi ekonomiky` Ukrayiny` [Priority areas of human resources financing in the process of modernization of Ukraine's economy]. *Efektyn`a ekonomika – Efficient economy*. 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8187>

10. Strategiya cy`frovoi transformaciyi social'noyi sfery` [Strategy of digital transformation of the social sphere] *Rozporyadzhennya KМУ vid 28.10.2020 r. N 1353-r*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#n10>

11. Ukrayins`ky`j insty`tut majbutn`ogo. «Ukrayina 2030E – krayina z rozvy`nutoyu cy`frovoyu ekonomikoyu» [Ukrainian Institute of the Future. «Ukraine 2030E - a country with a developed digital economy»]. URL: <https://strategy.uifuture.org/krajina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-3>.

12. Xilecz`ky`j G., Semashko O., Duma L. (1998). *Dobrochy`nnist` v Ukrayini: my`nule, suchasne majbutnye [Charity in Ukraine: past, present future]*. Ky`yiv : Gurt, 44 p.

13. Chugunov I. Y., Nasibova O. V. (2021). Financial potential of the population's social protection system. *Sciences of Europe*. Praha, Czech Republic. Vol. 3. № 62. pp. 44-49

14. Konkolewsky H.-H. (2017). Digital economy and the future of social. *Administration*. 65. 4. 21–30. URL: https://www.researchgate.net/publication/322141795_Digital_economy_and_the_future_of_social_security

15. Gupta S., Keen M., Shah A., and Verdier G. (2018). *Public Finance Goes Digital*. *Finance & development*. 55. 1. 12-15. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2018/03/pdf/gupta.pdf>
16. *Impact d'internet sur l'économie française. Comment internet transforme notre pays*. URL: http://owni.fr/files/2011/03/internet_impact_rapport_mckinseycompany.pdf
17. *Internet World Stats* URL: <https://www.internetworldstats.com/>
18. *The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution*. *The World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>
19. Wald T. *Governments can fight corruption by joining the digital payment revolution*. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2018/04/governments-join-digital-payment-revolution-fight-corruption/>

ДАНІ ПРО АВТОРА

Насібова Ольга Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародного бізнесу, фінансів та обліку

Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету
вул. Академіка Богомольця, б. 9-Б, м. Харків, 61157, Україна

e-mail: olga.nasibova17@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2590-2513>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2210385/>

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Насибова Ольга Викторовна, кандидат экономических наук, доцент кафедры международного бизнеса, финансов и учета

Харьковский торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета
ул. Академика Богомольца, д. 9-Б, г. Харьков, 61157, Украина

e-mail: olga.nasibova17@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Nasibova Olha, Ph.D. in Economical Science, Associate Professor

Kharkiv Institute of Trade and Economics Kyiv National University of Trade and Economics

9-B, street Academician Bogomolets, Kharkiv, 61157, Ukraine

e-mail: olga.nasibova17@gmail.com

УДК 336.13

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-49-208-215>

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНИХ СОЦІАЛЬНИХ ВИДАТКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ

Перчук О. В.

Предмет дослідження: прикладні засади управління соціальними видатками в межах системи публічних фінансів.

Метою статті є розроблення науково-прагматичних рекомендацій щодо підвищення ефективності та якості бюджетних соціальних видатків в системі управління публічними фінансами.

Методологія проведення роботи. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, в тому числі метод системного аналізу, порівняння, узагальнення та ін., що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. З урахуванням виявлених проблем у роботі було запропоновано сукупність науково-прагматичних рекомендацій щодо напрямів підвищення ефективності бюджетних соціальних видатків на засадах реалізації бюджету для громадян. Аргументовано необхідність впровадження державного замовлення на соціальні послуги та конкурсного його розміщення, удосконалення ціноутворення через оплату вартості послуг за результатами здійснення скорочення кошторису утримання відповідних бюджетних установ, залучення недержавних організацій для здійснення соціального захисту населення, застосування інструментів маркетингу для оцінки ринку соціальних послуг і їх динаміки, уточнення фінансових показників при формуванні й реалізації бюджету для громадян, державних соціальних програм. Застосування зазначених пропозицій сприятиме подальшій модернізації системи управління публічними фінансами.

Галузь застосування результатів: організація та проведення наукових досліджень у сфері удосконалення системи публічних фінансів в умовах трансформаційних змін.

Висновки: Доведена необхідність розробки та впровадження ефективної системи моніторингу, оцінки та соціального аудиту надання соціальної підтримки. Запропоновано підвищувати ефективність